

Årsberetning 2022

Region Sønderjylland-Schleswig

Indhold

1. Arbejdsmarked og mobilitetsbarrierer	2
2. Kultur, sprog, børn, unge, fritid og sport	7
3. Politisk og administrativ dialog og samarbejde	22
4. Regionskontor & Infocenter	31
5. Bilag	33

Kolofon:

Udgiver: Region Sønderjylland-Schleswig
Regionskontor & Infocenter
Lyren 1, 6330 Padborg, Danmark
Tlf. +45 74 67 05 01 Fax +45 74 67 05 21
www.region.de www.region.dk
www.kulturfokus.de www.kulturfokus.dk
www.kulturakademi.de www.kulturakademi.dk
www.pendlerinfo.org

Marts 2023

ISBN: 978-87-93827-37-0

Fotos: Region Sønderjylland-Schleswig, Tim Riediger og Kira Kutscher (nordpool)
Tryk og layout: Toptryk Grafisk, Gråsten

Forord

Kære læsere,

Denne årsberetning dokumenterer i et vist omfang vores vej ud af pandemien, som bragte os sammen igen til regelmæssige fysiske møder og arrangementer. Desuden blev de nye og ofte værdsatte virtuelle kommunikationsmuligheder i stigende grad brugt til i grænseoverskridende sammenhænge. Ikke desto mindre har Region Sønderjylland-Schleswig og samarbejdet på tværs af grænsen også mærket konsekvenserne af den russiske aggression. Stærkt stigende priser og det ændrede fokus på flygtningestrømme er store udfordringer, som vores partnere må tage fat på. Det er desto mere glædeligt, at vi har vedtaget en justeret strategisk orientering og underskrevet den nye samarbejdsaftale sidste år.

Den vellykkede afslutning af KursKultur2.0-projektet samt det intensive arbejde med rådgivning af arbejdstagere skal betegnes som særligt bemærkelsesværdigt. Frem for alt udgjorde dog 25-års jubilæet og det festlige arrangement, der i den forbindelse blev afholdt den 16. september i Schleswig med mange gæster, højdepunktet i et travlt og begivenhedsrigt år.

Dette er incitament nok til at arbejde videre med vores mål i 2023 og lade grænsen træde så langt som muligt i baggrunden.

Vi håber, at du nyder at læse denne beretning.

Walter Behrens, Vorsitzender Region Sønderjylland-Schleswig

Arbejdsmarked og mobilitetsbarrierer

Informationsformidling og nedbrydning af barrierer

Infocentret er det eneste uafhængige vejledningstilbud inden for informationsformidling og nedbrydning af barrierer i Region Sønderjylland-Schleswig og langt uden for regionens grænser.

Pendlere, virksomheder, institutioner og myndigheder søger råd og hjælp hos Infocentret om meget forskellige problemstillinger. Takket være mange års erfaring råder Infocentrets eksperter over omfattende ekspertviden og en bred vifte af kompetencer, som kommer de råde søgende til gavn.

Deltagelsen i samarbejdet 'Grenznetz' og arbejdet med identificering og analyse af mobilitetsbarrierer er blevet styrket. Samtidig med at de største mobilitetsbarrierer for grænsependlere er blevet samlet, blev den fjerde rapport om COVID-19 pandemiens følger for befolkningen i grænselandet offentliggjort.

På trods af en næsten komplet indstilling af den personlige vejledning lokalt og træffetiderne hos partnerne blev der gennemført 4.196 vejledninger. Sammenlignet med niveauet fra i fjor, kan der konstateres et fald på 6%.

Grænsependler- og mobilitetsinformationsformidling

Informationsformidling til grænsependlere, virksomheder, myndigheder og institutioner omkring spørgsmål inden for hele det grænseoverskridende emneområde udgjorde også Infocentrets centrale opgave i 2022. 4.196 henvendelser fra borgere, virksomheder, myndigheder og institutioner er bearbejdet, besvaret og har været genstand for supplerende sagsbehandling. Ved behov er kompetente netværkspartnere blevet inddraget.

Ud over Infocentrets informationsformidling er Skattestyrelsens rådgivningsservice også blevet videreført. Spørgsmålene blev besvaret i tæt samarbejde mellem Skattestyrelsen og vejlederne, for det meste telefonisk. Der blev gennemført 304 vejledninger per telefon.

Vejledning fordelt på emner for 2022:

Alment: Spørgsmål, som kan besvares uden at man ser på den enkelte person og dennes individuelle situation.

Individuelt: Spørgsmål, som kun kan besvares ved at se på den individuelle personlige situation.

Arbejdsmarked Tyskland alment Almene spørgsmål vedrørende arbejde i Tyskland uden individuel karakter. Den enkeltes personlige forhold skal der ikke tages højde for.	1
Arbejdsmarked Danmark alment Almene spørgsmål vedrørende arbejde i Danmark uden individuel karakter. Den enkeltes personlige forhold skal der ikke tages højde for.	12
Arbejdsmarked Tyskland individuelt Spørgsmål vedr. arbejde i Tyskland, typisk dansk grænsependler. Det drejer sig om en konkret situation og spørgsmål til den individuelle situation.	70

<p>Arbejdsmarked Danmark individuelt Spørgsmål vedr. arbejde i Danmark, typisk tysk grænsependler. Det drejer sig om en konkret situation og spørgsmål til den individuelle situation.</p>	274
<p>Skat alment i Danmark eller Tyskland Spørgsmål vedrørende skat uden individuel karakter. Typisk: Mulig pendler uden et konkret arbejdstilbud. Typiske spørgsmål: Hvad er sidste frist for aflevering af selvangivelse? Hvor høj er den gennemsnitlige skat?</p>	29
<p>Skat individuelt i Danmark eller Tyskland Spørgsmål vedrørende skat i nabolandet med individuel karakter. Typisk: Aktiv grænsependler, grænsependler på pension, mulig pendler med konkret arbejdstilbud, andre forhenværende grænsependlere. Typiske spørgsmål: Hvad kan jeg trække fra i skat? Kan jeg bruge grænsegængerreglen? Er det muligt at være ubegrænset skattepligtig? Hvorfor har jeg modtaget 6 årsopgørelser? osv.</p>	813
<p>Sygesikring alment i Danmark eller Tyskland Almene spørgsmål vedrørende sygesikring uden individuel karakter. Typisk: Hvor er jeg sygesikret som grænsependler? Hvor høj er sygedagpengesatsen generelt?</p>	16
<p>Sygesikring individuelt i Danmark eller Tyskland Kræver en betragtning af den enkeltes sag. Er beskæftigelsesperioden opfyldt? Hvor længe har man været syg? Hvor høj er sygedagpengesatsen?</p>	385
<p>Pension alment i Danmark eller Tyskland Almene spørgsmål vedrørende folkepension, tjenestemandpension, egne pensionsordninger (fx Riester), førtidspension/Erwerbsminderungsrente, folkepension/Rente, efterløn/Vorruhestand og lign.</p>	14
<p>Pension individuelt i Danmark eller Tyskland Som ved pension almen men med personlig karakter.</p>	468
<p>Øvrig social sikring i Tyskland alment Almene spørgsmål vedrørende arbejdsløshedsforsikring, plejeforsikring, arbejdsulykkesforsikring, familieydelse og efterløn.</p>	8
<p>Øvrig social sikring i Danmark alment Almene spørgsmål vedrørende arbejdsløshedsforsikring, arbejdsulykkesforsikring, familieydelse og dansk efterløn.</p>	10
<p>Øvrig social sikring i Tyskland individuelt Som ved alment men med personlig karakter.</p>	189
<p>Øvrig social sikring i Danmark individuelt Som ved almen men med personlig karakter.</p>	424
<p>Erhvervskontakter i Tyskland Alle spørgsmål fra virksomheder som ikke vedrører social sikring (883/2004) eller skat.</p>	1
<p>Erhvervskontakter i Danmark Alle spørgsmål fra virksomheder som ikke vedrører social sikring (883/2004) eller skat.</p>	9
<p>Øvrige spørgsmål alment eller individuelt Spørgsmål vedrørende andre ting end nævnt før som for eksempel giftermål, skilsmisse, statsborgerskab.</p>	1.474

Resultater	
Svar- med det samme uden yderligere sagsbehandling.	4.069
Henvisning- Spørgsmålet skal besvares af den kompetente myndighed, da det hyppigt kræver en individuel afgørelse (der henvises direkte til den ansvarlige institution).	114
Undersøgelse og svar- Den individuelle sag skal undersøges i samarbejde med andre, eller spørgsmålet er så komplekst, at det skal undersøges nærmere. Kan principielt ikke besvares med det samme.	13

Information vedr. rådsøgende:	D	DK	Andre
Lønmodtagernes arbejdssted	1.402	1.593	11
De rådsøgendes nationalitet	3.137	625	62
Firmasæde	49	53	0

Aktiviteter 2022

Der blev gennemført mange aktiviteter, som har været med til at åbne det grænseoverskridende arbejdsmarked yderligere og præsentere Region Sønderjylland-Schleswig.

Antallet af forklaringsfilm til hjemmesiden pendlerinfo.org blev øget. Her forklares de hyppige problemstillinger på en illustrativ måde. Brugerne tager godt imod filmene, de blev set 3.840 gange i 2022.

Der blev afholdt 20 arrangementer (seminarer, konferencer og foredrag) med 919 deltagere. PR-arbejdet førte til en række presseartikler.

Følgende af Infocentrets aktiviteter skal fremhæves:

- Deltagelse i møderne i grænsegængerforeningen 'Grenzgänger'
- Kontaktpøje i Femern Bælt-regionen
- Deltagelse i bosætningsarrangementer

Arbejdsmarkedsprojekter

Pendlerindsats Femern Bælt

Projektet, der oprindeligt var planlagt til at vare to år, omfatter foruden forberedelse af konceptet for grænsependlerrådgivningen i og for Femern Bælt-regionen også udviklingen af et vejledningstilbud fra Regionskontor & Infocenters side. I den forbindelse skal der skabes telefoniske vejledningstilbud og gøres opmærksom herpå, og der skal indsamles og udbredes målrettet information til den berørte målgruppe gennem informationstilbud.

Endvidere er der som led i planlægningen lagt op til lokale træffedage. I tæt samarbejde med Region Sjælland blev projektets løbetid forlænget til sommer 2022 og tiltagene blev suppleret med en arbejdsplan. En yderligere forlængelse vil blive forhandlet først på året i 2023. Infocenteret vil i en undersøgelse udarbejde konkrete spørgsmål i sammenhæng med informationsformidlingen og vil

samtidig identificere løsninger. Dette skete også på grund af ændringer i projektets indhold på grund af pandemien.

Interregprojekt RE BAL (Region i balance)

Netværkspartnerskabet i Interreg-projektet RE BAL-projektet (Region i Balance) er relateret til aktiviteter i og for Femern Bælt-regionen. I forbindelse med aktiviteter i og for Femern Bælt-regionen kan der plejes værdifulde kontakter, og den faglige sparring styrkes.

<https://rebal-projekt.eu/da/velkommen/>

Arbejdsgrupper, netværksgrupper og medlemskaber

Arbejdsgruppen Sygedagpenge Danmark

Arbejdsgruppen Sygedagpenge består af repræsentanter for de danske kommuner/jobcentre. Arbejdsgruppen sørger for, at alle er opdateret omkring de seneste informationer på sygedagpengeområdet. Et af målene er at gøre informationerne mere gennemsigtige for grænsependlere. Infocentret i Region Sønderjylland-Schleswig er tovholder i arbejdsgruppen.

Arbejdsgruppen Sygedagpenge DK afholdte møder den 25.3.2022 og 04.11.2022 beskæftigede sig med sager og aktuelle emner.

Arbejdsgruppen A-kasser

Netværket fungerer som forum for erfaringsudveksling og afklaring af spørgsmål, der melder sig i forbindelse med arbejdet med grænsependlere. Deltagerne er fagfolk fra de danske a-kasser, brancheforeningen og Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, som har med grænsependlere og det grænseoverskridende arbejdsmarked at gøre i det daglige arbejde. Arbejdsgruppen afholdte møder den 01.04.2022 og 07.10.2022 og beskæftigede sig med relevante aktuelle emner.

Verein Grenzgänger

Medarbejdere fra Infocentret deltager i grænsegængerforeningen 'Grenzgänger's månedlige møder i Schafflund. Det mangeårige samarbejde giver arbejdstagerne mulighed for efter fyraften at få svar på de spørgsmål, der måtte melde sig. På grund af pandemien blev der kun afholdt to møder i Schafflund og to virtuelle møder.

Jobcenterchefernes årsmøde

Siden 2018 har Regionskontor & Infocenter stået for planlægningen af jobcenterchefernes årlige møde. I dette forum bliver der udvekslet informationer og erfaringer, og fælles aktiviteter bliver koordineret. Det årlige Jobcenterchefmøde blev afholdt den 25.08.2022.

Grenznetz

Samarbejdet 'Grenznetz har afholdt 2 konferencer i 2022. Ud over de sædvanlige opgaver var der fokus på telearbejde i grænseregioner og en udveksling om partnernes nuværende arbejdsmetoder og løsningsstrategier. Efterårsmødet fandt sted efter en invitation fra Region Sønderjylland-Schleswig og omfattede et besøg hos Landessozialgericht in Schleswig.

Regionaldagen 2022

På Regionaldagen, som blev afholdt den 10. november 2022, var der fokus på manglen på arbejdskraft i regionen. De forskellige konsekvenser blev belyst og diskuteret i foredrag og paneldiskussioner.

Paneldebat Regionaldag 10.11.2022, Region Sønderjylland-Schleswig

Kultur, sprog, børn, unge, fritid og sport

Kulturfondens arbejde omfattede i 2022 gennemførelse af aktiviteterne i projektet KursKultur 2.0, i Kulturaftale 2021-2024 samt det grundlæggende kulturarbejde inden for rammerne af Region Sønderjylland-Schleswig. En stor opgave i 2022 var forberedelse af en ansøgning om forvaltning af en borgerprojektfond under Interreg 6a Deutschland-Danmark.

Kulturaftale 2021-2024

Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2021-2024 omfatter indsatsområderne "Rum til fællesskab" og "Fælles om kulturarv". Under disse to indsatsområder er der afsat midler til musikalsk talentfremme, talentudvikling børn og unge bevægelse, forsøgsprojekter hos de enkelte partnere og kulturaftalens to hovedprojekter.

Samlet set var året præget af at udvikle og igangsætte projekterne under de to indsatsområder. I 2022 bevilgede Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig desuden midler til et nyt projekt under indsatsområde 1. Projektet har navnet "Kulturboost" og skal understøtte projektudvikling hos de syv kommunale grænsenære partnere.

Hovedprojekterne "Rum til fællesskab" og "Fælles om kulturarv"

Under hvert af kulturaftalens to indsatsområder har Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig godkendt to hovedprojekter "Rum til fællesskab" og "Fælles om kulturarv".

"Rum til fællesskab" har til formål at fremme kunstneriske, kreative og borgernære fællesskaber på tværs af grænsen via kulturtilbud til børn og unge samt voksne.

"Fælles om kulturarv" arbejder med nytænkende formidling af den fælles kulturarv og den sproglige mangfoldighed i grænseregionen særligt overfor børn og unge.

Hvert projekt har et budget på 2.334.500 kr/313.355 EUR. Projekterne og deres enkelte aktiviteter er blevet til i en dialogproces med kulturinstitutioner, kulturaktører og partnernes forvaltninger. Der er nedsat to faglige styregrupper, der løbende skal kvalificere realiseringen af hovedprojekterne i praksis.

Rum til fællesskab

Hovedprojektet indeholder 4 delaktiviteter.

Dansk-tyske fortællestier:

De to børnehaver ADS-Kita Süderlücke og Kollund Børnehus har i 2022 udviklet hver deres fortællesti med udgangspunkt i eventyret "Klodshans" under vejledning af den dansk-tyske kunstner Inga Momsen. Fortællestien udviklet af ADS-Kita Süderlücke kan ses i Volkspark Flensburg (ved legepladsen) og fortællestien udviklet af Kollund Børnehus kunne i oktober måned ses på Hjertestien ved Kollund Naturunivers. Evalueringen af aktiviteten har været meget positiv. I 2023 får 4 yderligere børnehaver mulighed for at udvikle fortællestier.

Kultur i hverdagen – litterære byvandring

I løbet af september blev der med stor succes gennemført tre litterære byvandring i hhv. Niebüll, Tønder og Husum. De i alt ca. 120 deltagerne var

meget glade for tilbuddet, og alle tre byvandring havde ventelister. Evalueringen har været så positiv, at den faglige styregruppe har anbefalet, at konceptet videreudvikles i 2023 med nye biblioteker.

Film

I slutningen af september fandt to dansk-tyske filmcamps sted på Knivsberg. Her fik eleverne fra 2 danske og 2 tyske skoler med i alt ca. 130 elever i blandede grupper en introduktion til filmmediet, mødte professionelle filmskabere og lavede selv en lille film. Der var også plads til sociale aktiviteter. Efterfølgende skulle de unge klassevis i skoleregi lave deres egne kortfilm. På den afsluttende festival blev de bedste film vist, og der blev uddelt priser inden for forskellige kategorier.

Dansk-tysk ungeaktivitet

Den dansk-tyske ungeaktivitet blev gennemført den 17. september i Science Park Universe som et klimatopmøde for unge i grænselandet. Under eventen mødtes ca. 30 danske og tyske unge, drøftede klimaspørgsmål, udviklede projektidéer og lærte hinanden at kende. Der var et stort engagement og lyst til at samarbejde hos alle deltagere.

Eventen blev gennemført på initiativ af Sønderborg Ungdomsråd i samarbejde med Campusråd Aabenraa, Kreisjugendring Schleswig-Flensburg, Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger og Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig.

Udover midler fra kulturaftalen modtog eventen også støtte fra Fabrikant Mads Clausen Fond. Klimatopmødet var startskuddet for den dansk-tyske ungepulje, som var åben for ansøgninger i 2022. Der blev bevilget to ansøgninger: "Dansk-tysk sejltur for unge" og "Frøsåningsaktion for unge". Begge projekter er planlagt til gennemførelse i første halvdel af 2023.

Kultur i hverdagen – litterære byvandring, nordpool / Tim Riediger

Fælles om kulturarv

Hovedprojektet indeholder 3 delaktiviteter.

Kuratorskolen

I løbet af året er der blevet arbejdet intensivt på at få udviklet et undervisningskoncept for aktiviteten. Centralt i forberedelserne var udviklingen af en hjemmeside, der er kommet til at rumme en database af 100 kunstværker fra museer fra grænselandet og et tilhørende undervisningsmateriale. Arbejdsgruppen har bestået af museerne Museumsberg Flensburg, Museum Sønderjylland og Nolde Stiftung. Kulturafdelingen har stået for det koordinerende og redigerende arbejde. I november blev der afholdt lærerkursus med lærere fra de 10 skoler, der starter med forløbet fra januar 2023.

Arkitektur og design

Formålet med aktiviteten har været at få udviklet et undervisningsforløb, der skal gøre elever på ungdomsuddannelserne bevidste om den fælles dansk-tyske kulturarv, introducere dem for arkitektoniske udviklingstendenser i grænselandet og motivere dem til at forholde sig til, hvilke ønsker de selv har til fremtidens arkitektur.

I løbet af foråret blev der udviklet et undervisningsmateriale, og den 1.9.2022 blev der afholdt et lærerkursus med deltagelse af tre dansk-tyske gymnasiepar og et tysk gymnasium, der deltager individuelt. Det har været en stor udfordring at rekruttere danske gymnasier til forløbet, hvorfor der tilbydes et yderligere forløb med fire skoler i første halvår 2023. Link til undervisningsmaterialet: <https://www.kulturakademi.de/dk/materialien/arkitektur-design/>

Ord i det offentlige rum

Aktiviteten skal fremme en bevidsthed om grænselandets nabosprog, regional- og mindretalssprog. Den skal efter planen gennemføres i 2023 og 2024. Styregruppen konkretiserede på sit møde d. 26.10.2022 sine forventninger til aktivitetens realisering.

Dansk-tysk kulturuge

I 2024 vil der med midler fra kulturaftalen blive afholdt en dansk-tysk kulturuge, der skal give et samlet indtryk af kulturaftalens meget varierede aktiviteter og grænselandets kulturelle mangfoldighed. Planlægningen påbegyndes i 2023.

Musikalsk talentfremme

I indeværende kulturaftaleperiode har de danske og tyske musikskoler og folkBALTICA indgået et endnu tættere samarbejde under overskriften "Folkakademi". Samarbejdet har til formål at udvikle tværnationale kulturelle fællesskaber omkring folkemusikken blandt børn og unge og skal styrke fødekæden mellem de danske og tyske musikskoler og folkBALTICA-ensemblet. I regi af "Folkakademiet" er der i 2022 blevet gennemført 3 workshops mellem musikskolerne og ensemblet samt andre eksperter på folkemusikområdet. Unge fra regionen blev på workshopsne introduceret til folkemusik som musikalsk genre; talentfulde unge musikere fik mulighed for at blive del af ensemblet, og musikskolelærerne fik inspiration til egen undervisning.

folkBALTICA-ensemble

Ensemblet gennemgik et generationsskifte i 2021. Takket være de unges dedikation, mange prøver, otte koncerter og indspilning af en ny cd i anledning af

10-års jubilæet i 2023 blev samspillet og fællesskabsfølelsen i ensemblet styrket i 2022. Ensemblet har pt. 45 medlemmer, og det vurderes, at der ca. kom 5.000 publikummer til årets 8 koncerter.

Dansk-tysk musikskoledag

Den dansk-tyske musikskoledag blev gennemført den 21. maj i Sønderborg. På syv scener og et skib præsenterede de deltagende 800 musikskolelever fra grænselandets syv musikskoler eksempler på deres kunnen. I anledning af det nært forestående Tour de France var der også kunstneriske lydinstallationer og en prikket musikscene. Afslutningsvis blev musikskoledag-stafetten givet videre til Flensburg, som afholder den næste dansk-tyske musikskoledag i 2023.

Talentudvikling børn, unge og bevægelse

Projektet finansieres med de såkaldte 'tidligere amtslige tilskud uden for lov', som er blevet en del af kulturaftalens økonomi fra 2021. Projektet har til formål at styrke fastholdelse, fællesskaber og trivsel blandt semi-elite spillere i grænseregionens fodboldklubber. I 2022 deltog 139 spillere i Sønderjyske Future Academy, der er projektets hjørnestein og navnet på projektets træningstilbud i grænselandet. Træningerne foregik forskellige steder i Sønderjylland og Schleswig. Ud over selve træningen blev der sat fokus på ernæring og sociale arrangementer, delvist sammen med forældrene.

Arbejdet med at udvikle en mentorordning blev påbegyndt ved at tilknytte nogle ældre spillere som assistenttrænere og rollemodeller.

Kulturboost

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig godkendte i 2022 projektet "Kulturboost". Projektet finansieres med de såkaldte 'tidligere amtslige tilskud uden for lov', som er blevet en del af kulturaftalens økonomi fra 2021.

"Kulturboost Sønderjylland-Schleswig" skal efter en lang periode med pandemi støtte op om udvikling af nye dansk-tyske samarbejdsprojekter. Det er forventningen, at der udvikles 14 nye projekter, og at projekterne til sammen involverer aktører fra hele kulturaftalens partnerkreds. Projektet startede i december 2022.

Forsøgsprojekter

Alle 7 grænsenære partnere bag kulturaftalen disponerer over kulturaftalemidler til gennemførelse af lokale forsøgsprojekter, der kan inspirere kulturaftalens partnerkreds.

Følgende aktiviteter har fundet sted:

Stadt Flensburg:

I forsøgsprojektet "Eventyr forbinder" beskæftiger skolelever sig med danske og tyske eventyr på tværs af grænsen og generationer. I 2022 blev der gennemført elevworkshops om den fælles dansk-tyske kulturarv og opført fem forestillinger. I alt deltog der 43 elever (Gråsten Skole og Fruerlund Schule), 11 kunstnere, og der kom ca. 400 publikummer til forestillingerne.

Kreis Nordfriesland:

Forsøgsprojektet hedder "Toms fantastiske rejse" og handler om talentudvikling og kreativitet i musikalske fællesskaber mellem danske og tyske børn. I 2022 blev

der gennemført workshops om Beethovens klaverstykke „Für Elise“. Som del af projektet er der lavet en film, hvor universet betragtes ud fra Toms perspektiv.

Kreis Schleswig-Flensburg:

Forsøgsprojektet "KunstMobil - Et mobilt kunst- og kulturtilbud i landdistrikterne for alle interesserede borgere" skal bringe kunsten ud i landdistrikterne og inviterer til aktiv deltagelse i kunstworkshops. Udover at afholde workshops på forskellige lokaliteter deltog kunstmobilens i Kulturtræf 22.

Haderslev kommune:

Forsøgsprojektet "Sange bygger broer" er et projekt med fokus på mødet og musikalske fællesskaber mellem elever på tværs af den dansk-tyske grænse. Via sangen får eleverne et indblik i hinandens sprog og kultur. På dansk side deltager tre 3. klasser fra hhv. Over Jerstal skole, Gram skole og Haderslev Realskole, og på tysk side er tilmeldt tre 4. klasser fra Grundschule Medelby (2) og St. Jürgen Schule Schleswig. I 2022 har der været fokus på dannelse af et lærernetværk, og de deltagende elever og lærere har modtaget 2 besøg af en sangkonsulent på deres skoler i perioden fra august - december 2022, hvor der blev arbejdet med et udvalgt sangrepertoire på dansk og tysk.

Sønderborg kommune:

Sønderborg har fordelt midlerne på to forsøgsprojekter "Kunst på tværs" og "Ungdommens spot på verdensmål". "Kunst på tværs" er møntet på at skabe en ramme for et kunstnerisk fællesskab mellem unge. Deltagerne mellem 15-20 år har i 2022 modtaget undervisning, individuel vejledning, og er blevet udfordret til at afprøve nye arbejdsformer. Deltagerne var på ekskursion syd for grænsen i efteråret 2022, hvor de indsamlede inspiration og indtryk til bearbejdelse i den efterfølgende workshop.

Det andet forsøgsprojekt er endnu ikke påbegyndt.

Tønder kommune:

Tønder har fordelt midlerne på to forsøgsprojekter "Kulturarvspas", der skal skabe incitament til at besøge historiske steder i grænselandet, og projektet "Grænseoverskridende kultursøjler fra Jejsing Bjerg", hvor der skal arbejdes med udarbejdelse og opstilling af kultursøjler, som kan ses ned over grænsen. 2022 er gået med at få forankret projektet organisatorisk og få planlagt, hvordan de skal realiseres.

Aabenraa kommune:

Forsøgsprojektet "Formidling on site" formidler udvalgte steders historie, kultur eller natur "on site" til gavn for borgere og turister. I 2022 blev der arbejdet med delprojekterne "Talking Landscapes", der var en form for et vandrende folkemøde; byvandringssprojektet "Aabenraa Krøniken", der inviterede på mindetur i Aabenraa by. Deltagerne skulle både arbejde med egne og andres minder. Desuden blev der afholdt international "Artcamp" på Scheersberg.

Kommunikation og arrangementer i regi af kulturaftalen

Der blev udsendt 4 pressemeddelelser og 3 presseinvitationer omhandlende kulturaftale-aktiviteter, og kulturaftalens aktiviteter blev som minimum nævnt 10 gange i pressen.

Der er gennem året blevet arbejdet intensivt med at optimere indhold og rækkevidden af SoMe indsatsen på Facebook og Instagram. Til det formål er der bl.a. blevet lavet en række små film, der præsenterer kulturaftalens aktiviteter. Filmene kan desuden ses på hjemmesiden kulturfokus.

En hovedaktivitet for kulturaftalen var afholdelse af Kulturtræf22, der var planlagt og blev gennemført i samarbejde med Region Syddanmark og kulturregionerne "Trekanten" og "Fyn". Kulturtræffets tema var "Kultur og Natur", og i regi af Kulturregion Sønderjylland-Schleswig blev der gennemført en workshop om kultur og bæredygtighed.

Konferencen havde til formål at inspirere deltagerne til at beskæftige sig med konferencens tematik, bidrage til nye netværk og til udvikling af projektideer. På konferencens hjemmeside er der en sammenfatning af indhold og resultater <https://kulturtraef.dk/>.

KursKultur 2.0 – 2019-2022

KursKultur 2.0 sluttede den 31. december 2022. Projektet havde til formål at fremme den interkulturelle, dansk-tyske forståelse i hele Interreg-programregionen for alle borgere. Interreg-tilskuddet var på 16.390.000 DKK / 2.200.000 EUR, og de samlede projektudgifter var på 22.098.519 DK / 2.966.244 EUR.

KursKultur 2.0 havde et stort partnerskab med regionale og tværregionale partnere. På den ene side byggede projektet videre på mangeårige og succesfulde erfaringer med borgernære aktiviteter og initiativer i Region Sønderjylland-Schleswig. På den anden side åbnede kulturprojektet op for et frugtbart samarbejde i hele Region Syddanmark, i Region Sjælland og i den hele nordlige del af Schleswig-Holstein med de gode grænseoverskridende erfaringer derfra.

Partnere: Regionskontor & Infocenter i Region Sønderjylland-Schleswig/ Aabenraa Kommune (Leadpartner), Tønder, Haderslev og Sønderborg kommune, Kreise Nordfriesland/ Kulturstiftung Nordfriesland og Schleswig-Flensburg/ Kulturstiftung des Kreises Schleswig-Flensburg, Stadt Flensburg, UC Syd, Europa-Universität Flensburg, Professionshøjskolen Absalon, Museum Lolland-Falster, Næstved Kommune, Museum Sønderjylland.

Netværkspartnere: Projektet KursKultur 2.0 havde over 50 netværkspartnere. Land Schleswig-Holstein, Næstved Kommune og faggruppen Sport i Region Sønderjylland-Schleswig bidrog foruden partnerne økonomisk til projektet.

KursKultur 2.0: Arbejdspakker

KursKultur 2.0 omfattede flere arbejdspakker, der skulle bidrage til at opnå projektets mål:

Arbejdspakke 01 Projektledelse

Obligatorisk for alle Interreg-projekter er en arbejdspakke omkring projektledelse. Projektsekretariat med fire medarbejdere indgik i kulturafdelingen på Regionskontor & Infocenter i Padborg. Projektsekretariatet sørgede for økonomistyring, rådgivning af ansøgere, gennemførelsen af arbejdspakkerne og var koordinerende sekretariat for alle partnere. Derudover havde alle partnere udnævnt primære kontaktpersoner.

Bevillingsudvalget for KursKultur 2.0 og den administrative styregruppe afholdt deres sidste officielle møder før sommerferien men var inviteret til projektets afslutningskonference den 3.11.2022, hvor der både blev gjort status for resultater og sat fokus på fremtiden.

Den administrative styregruppe bestod af forvaltningspersoner og museumsansatte fra den østlige og vestlige del af programgeografien og af repræsentanter fra universitetsverdenen. Denne fagligt og geografisk differentierede sammensætning har givet nye perspektiver i vurderingen af ansøgninger. Det har fx været en stor fordel i drøftelserne af ansøgninger fra museer, at der har siddet repræsentanter fra museumsverdenen med indgående kendskab til museumslovgivning og den museale formidlingsopgave.

Bevillingsudvalget bestod af repræsentanter fra partnerskabet og var for Region Sønderjylland-Schleswigs vedkommende lig medlemmerne af Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig. Udover projektpartnerskabet var der udpeget ekstra medlemmer, der havde til opgave at repræsentere det øvrige Interreg-programområde.

Den lange periode med pandemi betød, at flere møder måtte afholdes virtuelt, og at der til møderne var et stort fokus på orienteringspunkter og godkendelse af ansøgninger på bekostning af erfaringsudveksling og uformel dialog. Alligevel har bevillingsudvalget været velfungerende og levet op til sin opgave som overordnet styregruppe med ansvar for at følge projektets fremdrift. Således var det bevillingsudvalgets formandskab, der foreslog en succesfuld ændring af retningslinjerne for transportpuljen for at nå projektets mål. Bevillingsudvalget har hvert halve år modtaget orientering om statistik for bevillinger.

De øvrige faglige styregrupper i KursKultur 2.0 afsluttede deres møderække i første halvår 2022, men der har været en hyppig kommunikation om afslutning af de sidste delaktiviteter og formidling af de færdige resultater.

Samlet set har KursKultur 2.0 været præget af et tæt samarbejde i partnerskabet, og både projekt- og netværkspartnere har været uundværlige for projektets målopfyldelse.

Medarbejderne i kulturafdelingen har igennem hele 2022 arbejdet på højtryk for at få bevilget de sidste restmidler i puljerne, gennemført og afregnet interne og eksterne aktiviteter i projektet.

Arbejdspakke 02 Kommunikation

Arbejdspakken Kommunikation har følgende mål:

- Fremme en interesse for nabolandets kultur og levevis.
- Synliggøre kulturtilbud og muligheder for at være aktiv i fælles grænseoverskridende aktiviteter.
- Informere om projektets støttemuligheder og øvrige tilbud.
- Tilrettelæggelse, synliggørelse og gennemførelse af konferencer og workshops, der bidrager til erfaringsudveksling, etablering af nye netværk og faglig udvikling.
- Formidle viden om best-practice koncepter.
- Rådgive om gennemførelse af dansk-tyske projekter.

Der er udsendt 5 pressemeddelelser om KursKultur 2.0 i 2022, men pressekontakten har fortrinsvis været mere direkte via mail eller telefon. KursKultur 2.0 aktiviteter er blevet omtalt 60 gange i pressen i løbet af året.

Publikationer

Kulturafdelingen har sammen med samarbejdspartnere og eksterne udviklere haft travlt med at få færdiggjort alle de undervisningsmaterialer, der var blevet givet støtte til gennem projektet.

Modelforløb

Der blev publiceret fire modelforløb målrettet dagtilbud, indskoling, mellemtrin og udskoling. Hvert modelforløb indeholder tre delelementer, så forløbet kan være ramme om et længerevarende partnerskab mellem fx en dansk og en tysk klasse. Modelforløbene findes på både dansk og tysk:

www.kulturakademi.de/dk/tilbud , www.kulturakademi.de/angebote/

Integration af nabosproget i naturvidenskabelige fag

Efter en lang men god samarbejdsproces med de deltagende klasser og lærere blev publikationen om undervisningsforløbet "Integration af nabosproget i naturvidenskabelige fag" færdiggjort af Petra Klimaszyk fra PH Absalon. Det samlede materiale består af tre undervisningsforløb med fokus på affald, plastik og genanvendelse. Materialerne kan ligeledes downloades fra Kulturakademi-hjemmesiden.

Eksemplariske undervisningsforløb med fokus på dansk-tyske elevmøder:

I 2022 blev der færdiggjort 4 undervisningsforløb, der skal inspirere til at tage emnerne "stereotyper" (gymnasieområdet), "job" (udskoling), "selfie" (udskoling) og "familie" (mellemtrin) op som ramme for et dansk-tysk elevmøde. Undervisningsmaterialerne kan downloades fra Kulturakademi-hjemmesiden og kan også bruges uden at blive integreret i et elevmøde over grænsen.

Den opsamlende publikation om hele KursKultur 2.0 projektet har fået stor ros for at give et godt indtryk af projektets mange aktiviteter <https://www.kulturfokus.de/dk/blog/2022/09/26/afslutningskonference-interreg-projekt-kurskultur-2-0/>

Arrangementer:

Det længe planlagte tværgående koordinationsmøde kunne endelig afholdes i Oldenburger Wallmuseum og samlede projektpartnere og netværkspartnere fra øst og vest.

Der blev afholdt en tematisk online workshop den 1.3.2022 med emnet "Klima og bæredygtighed – hvad er kulturens rolle". Der var 37 deltagere.

Afslutningsarrangementet for KursKultur 2.0 blev afholdt den 3.11.2022. Her blev arbejdsplakernes resultater opsummeret gennem tre film. Konferencen satte fokus på emnet "frivillighed i krise".

Rådgivninger

I løbet af 2022 er der registreret 25 rådgivninger (telefonisk/personligt/på mail/virtuelt). Derudover har der været et stort antal ikke registrerede opfølgings- og rådgivningssamtaler. Sekretariatet har holdt 18 foredrag om støttemulighederne, projektets øvrige tilbud og opnåede resultater.

Arbejdspakke 03 Puljer

Støttepuljerne skulle fremme grænseoverskridende, mellemfolkelige projekter.

Kultur- og netværkspuljen støttede innovative dansk-tyske projekter inden for områderne kultur, sprog, børn, unge & fritid, som bidrog til den interkulturelle forståelse og en forankring af det dansk-tyske samarbejde blandt borgerne.

De sidste bevillinger blev vedtaget i november 2021, hvorfor 2022 er gået med at støtte op om gennemførelse af de støttede tiltag samt få afregnet mikroprojekter. Ud af de i alt 32 gennemførte projekter indgår 25 projekter i regnskabet 2022, hvilket illustrerer det aktivitetsniveau, der har præget 2022.

Der er tale om projekterne:

"Kroen ved vidåen" – en krimi fra vestkysten, der sætter fokus på grænselandets sproglige og kulturelle mangfoldighed".

Kalejdoskop – en musical for og med børn og unge, hvor Tønder Kulturskole og Kreismusikschule Nordfriesland var arrangører.

Vandkant Friday – et dansk-tysk skoleprojekt om kunst og miljø med optræden på Norden Festival i Schleswig

Frihed/ Freiheit – et skoleprojekt med poetry slam arrangeret af det danske og tyske mindretal

Dansk-tysk børnekordag – en børnekordag på tværs af mindretals- og flertalsskoler

Sommercamp 2021 – et meget velbesøgt ferietilbud til danske og tyske børn og unge med aktiviteter inden for dans, skuespil, sang, elektronisk musik og film.

Vennernes fest – en familiefest for flertal og mindretal

Mobil kortfilmskino – omrejsende dansk-tysk minibiograf

Et kunstnerisk fællesskabsprojekt – musical i anledning af Friedrichstadts jubilæum

Kager uden grænser – bageworkshops på tværs af generationer og kagetraditioner formidlet ud fra et kulturhistorisk perspektiv

Grænseklang – nye dansk-tyske børnesange og koncerter

10.000 år på tværs - formidlingsfilm om Østersøområdet historie

Tangonetværk – Tangonetværket på tværs af grænsen blev styrket med workshops og tangoaftener.

En kongelig trekant i vikingetiden – en filmisk fortælling om Harald Blåtand

Transformationer i ler – et museumsprojekt med kunstnerisk genfortolkning af museale genstande

Tågens syerske – danseforestilling med børn og unge

Sommercamp 2022 – sommerlejr for børn og unge

Portrait af Haderslev – et samarbejdsprojekt mellem kunststuderende

Digital._K – netværksprojekt om digitaliseringens indflydelse på kunst og kultur

Grænseløs kulturformidling – om museal formidling i det åbne rum via digitale medier

Vikingetræf på grænsen

Skole og Museet – om lærerrollen og museumsformidling

StopMotion & Animation – skoleprojekt med fokus på animationsfilm

Følgerne af Slesvigs deling – historikeres perspektiv på historien efter 1920.

Sommerbarock 2022 – koncerter med nyopdaget barokmusik

Grenzklang, nordpool / Tim Riediger

I alt er der gennemført 32 projekter med støtte fra kultur- og netværkspuljen. Den samlede støttesum var på 5.013.447 DKK / 672.945 EUR. Det samlede antal støttede projekter gennem kultur- og netværkspuljen er lavere end forventet. Det skyldes, at den gennemsnitlige støttesum er højere end antaget samt projektaflysninger pga. pandemien.

Der deltog ca. 12.435 personer i de projekter, der var støttet gennem kultur- og netværkspuljen og blev afregnet i 2022.

Alle bevilgede projekter i 2022 er sammenfattet på Kulturfokus-hjemmesiden.

Transportpuljen støttede det aktive samarbejde og mødet mellem danske og tyske børn og unge til og med 26 år. Skoler, daginstitutioner, foreninger og andre institutioner, der arbejder med børn og unge kunne søge om støtte til transport, entré, honorarer og overnatning.

På foranledning af bevillingsudvalgets formandskab og med godkendelse fra Interreg-sekretariatet vedtog bevillingsudvalget i marts 2021 en ændring af retningslinjerne for transportpuljen, der gjorde det muligt at søge om tilskud til en udflugt til kulturinstitutioner/kulturattraktioner i Interreg-programområdet uden en partner. Der kunne kun ansøges om støtte til besøgssteder i nabolandet.

I alt blev 164 projekter støttet gennem transportpuljen, heraf 69 møder med mindst to projektpartnere og 96 besøg i kulturinstitutioner på den anden side af grænsen. 89 projekter indgår i regnskabet for 2022. Transportpuljen er særligt blevet benyttet af skoler og ungdomsuddannelser, mens der er kommet færre ansøgninger fra børnehaver sammenlignet med KursKultur 1.0.

Puljen var oprindeligt på 1.005.000 DKK / 134.899 EUR, men takket være overførte midler fra de andre puljer samt tilbageløbsmidler er der afregnet 1.222.798 DKK / 164.133 EUR.

Deltagerantallet i årets 89 afregnede projekter var 4.188.

Strakspuljen havde til formål at fremme netværksdannelsen og udviklingen af nye projektideer.

I alt er der i projektløbetiden bevilget 452.975 DKK / 60.802 EUR fordelt på 15 projekter, hvoraf 10 projekter indgår i regnskabet for 2022. Strakspuljen har primært støttet opbygning af netværk og gennemførelse af mindre projekter. At målværdien ligger under de forventede 20 projekter skyldes pandemien, der satte en midlertidig stopper for ansøgninger.

Sportcamp

Efter lang tids forberedelse og udskydelser på grund af pandemien lykkedes det endelig faggruppen SpoReg at gennemføre den dansk-tyske sportcamp fra den 5.-7. juli 2022. 57 børn og unge i alderen 9-14 år plus 28 hjælpere deltog og kunne prøve kræfter med kendte og mere ukendte sportsgrene som fx Rhönrad.

Arbejdspakke 04 Nabosprog

Arbejdspakken skulle gennemføre aktiviteter, der på forskellig vis ville understøtte lysten hos borgerne i den dansk-tyske grænseregion til at beskæftige sig med og lære nabosproget.

De gennemgående emner i 2022 var udvikling af en funktionel nabosprogsdidaktik, færdiggørelse af projekter med støtte fra sprogpuljen, gennemførelse af tiltag på området livslang læring af nabosprogene samt planlægning og gennemførelse af konferencer og efteruddannelsesforløb.

Funktionel nabosprogsdidaktik

Nabosprogsdidaktikken er blevet udviklet som et procesdokument, hvor arbejdsprogrammets styregruppe har været involveret under hele forløbet med flere kvalificeringsrunder. Tovholder for udvikling af nabosprogsdidaktikken har været Camilla Hansen fra UC Syd. I 2022 blev udkast til nabosprogsdidaktik præsenteret og drøftet ved to efteruddannelsestiltag, hvor lærere fra begge sider af grænsen kunne komme med kvalificerende bemærkninger, ved arbejdsprogrammets afsluttende konference, på styregruppemødet den 13. juni 2022 og til den dansk-tyske lærerkonference. Nabosprogsdidaktikken er efterfølgende blevet offentliggjort på hjemmesiden www.kulturakademi.dk/de.

(<https://www.kulturakademi.de/dk/materialien/nabosprogsdidaktik/>)

Nabosprogenes status

Advisory Board med deltagelse fra mindretallene, den tyske ambassade, jobcentre og øvrige organisationer igangsatte i foråret 2022 en filmkampagne med titlen „Tysk giver muligheder und Dänisch ebenso“, hvor personer i forskellige aldre fortæller, hvorfor de synes, at det er vigtigt at lære nabosproget. De små film er blevet postet på facebook, men er også blevet brugt som del af foredrag og øvrige informationstiltag. Filmene kan alle ses på <https://www.kulturfokus.de/dk/blog/2022/06/25/hvorfor-er-det-saa-vigtigt-at-kunne-nabosproget/>

Advisory Board har haft et særligt fokus på mulighederne for livslang læring af nabosprogene og konkluderede på sit sidste møde, at der er behov for

sprogkurser med en nem adgang, en hurtig sprogindlæringsproces og mulighed for certificering. Dette gælder både for jobsøgende, for ansatte og for familiemedlemmer, der flytter til nabolandet. Det er en udfordring for særligt jobsøgende, at der ikke tilbydes kompetencegivende sprogkurser men kun sprog i tillæg til andre fagligheder.

Den afsluttende konference på PH Absalon havde stort fokus på nabosprogenes status i offentligheden.

Efteruddannelsesforløb

Der blev i 2022 gennemført et dagskursus, der bestod af en teoretisk introduktion til den nyudviklede dansk-tyske nabosprogsdidaktik. Dette blev efterfulgt af et overnatningsseminar for sproglærere fra alle klassetrin inkl. ungdomsuddannelser den 31. marts og 1. april 2022. Kurset blev tilrettelagt i samarbejde med styregruppen sprog, og oplægsholderne kom fra universiteter og uddannelsesinstitutioner på tværs af programområdet. Der deltog 90 sproglærere i efteruddannelsesforløbet.

Sprogpuljen

Det lykkedes at få afsluttet de fem resterende sprogpuljeprojekter i løbet af 2022:

- Kulturbib” – et e-bogsprojekt til mellemtrin. Projektet lægger op til, at danske og tyske elever skriver små frilæsningsbøger om egen kultur og historie samt emner inden for sport, musik, mad, verdensarv, hobby, hjemegn på eget sprog til hjemmesiden <https://kulturbib.org/da>
- Elevmøder – undervisningsforløb til forskellige klassetrin, hvor der arbejdes med den sproglige progression i elevmøder.
- Motivation i grundforløbets sprogundervisning – et undervisningsforløb, der er beregnet til danske gymnasiers grundforløb for at styrke interessen for at vælge tyskfaget.
- Sprogklang/Sprachklang – et undervisningsmateriale, der er knyttet til en række nye dansk-tyske børnesange. <https://www.kulturakademi.de/dk/materialien/sprogklang/>
- Dansk-Tysk Klimaspil ”KlimaRPQ – computerspillet giver elever fra Danmark og Tyskland mulighed for at øve sig på nabolandets sprog, samtidig med at de lærer om forskellige energiformer. Med spillet kombineres sprogforståelse med en bedre forståelse for klimaspørgsmål. <https://www.kulturakademi.de/dk/materialien/klimaspil/>

Tværfaglige undervisningsforløb

Professionshøjskolen Absalon har stået for udarbejdelsen af tværfaglige undervisningsforløb, der kombinerer naturfag og sprogfagene dansk og tysk. Undervisningsforløb og tilhørende brætspil om emnet bæredygtighed er trods corona-udfordringer blevet udviklet i samarbejde lærere fra begge sider af grænsen og kan downloades som en digital version via www.kulturakademi.dk/de .

Undervisningsmaterialet er præsenteret på to workshops og på den dansk-tyske lærerkonference. Et af de gennemførte dansk-tyske elevmøder med fokus på genanvendelse af affald er dokumenteret som videofilm: <https://www.kulturfokus.de/dk/blog/2022/01/24/dansk-tyske-elevmoeder-og-tvaerfaglig-interkulturel-laering/>

Livslang læring

På baggrund af input fra styregruppen sprog, advisory board og inspireret af det afholdte seminar om emnet blev der i 2022 færdiggjort et forslag til en strategi om livslang læring af nabosprogene: <https://www.kulturakademi.de/dk/materialien/nabosprogsdidaktik/>

Ordforrådskorpus

Europa-Universität Flensburg har med stort engagement færdiggjort et ordforrådskorpus, der understøtter en nabosprogsdidaktisk tilgang til dansk og tysk som nabosprog. Den udviklede hjemmeside <https://ordforraad.kulturakademi.dk/> blev præsenteret på efteruddannelsesforløbet i foråret 2022.

Arbejdspakke 05 Kulturarv

Arbejdspakken skulle bidrage til en øget interesse for den fælles kulturarv i den dansk-tyske region og nabolandets kultur og historie. Hovedmålene var følgende:

- Få flere borgere, særligt børn, unge og børnefamilier, til at bruge museernes formidlingstilbud, så de får et indblik i grænselandets kultur og historie.
- Kvalificere kulturinstitutionernes formidling til besøgende fra nabolandet, så formidlingen tilpasses forskellige målgrupper.
- Styrke samarbejdet mellem kulturinstitutionerne på tværs af grænsen med henblik på netværksdannelse og øget samarbejde.

Arbejdspakken bestod af to aktiviteter "Den gode formidling" og "Kulturarvssamarbejde"

Den gode formidling

I 2022 blev der færdiggjort små film om de museumsforløb, der er blevet udarbejdet som del af aktiviteten "Den gode formidling". Filmene illustrerer forløbenes opbygning, samarbejdet med eksterne ressourcepersoner fx kunstnere, men også udbyttet for de deltagende elever/besøgende. Det er meningen, at filmene fremadrettet skal bruges af de deltagende museer og skal inspirere øvrige museer og skoler ift. den gode museale formidling.

Styrkelse af netværket på kulturarvs- og museumsområdet / Kulturarvsdage
Styregruppen for arbejdspakken har på sine møder fortrinsvis arbejdet med følgende emner:

1. Færdiggørelse af kulturarvsfilm
Styregruppemedlemmerne havde ansøgt om midler til en række film gennem Kultur- og Netværkspuljen. Filmene fortæller om vigtige kapitler i den fælles dansk-tyske historie omkring Østersøen i de sidste 10.000 år.
2. Grænseløs kulturformidling
Styregruppen har diskuteret muligheder og barrierer for digital kulturformidling i det åbne rum. Museum Vestsjælland og Oldenburger Wallmuseum gennemførte en konference om emnet med midler fra Kultur- og Netværkspuljen.
3. Dansk-tyske kulturarvsdage 2023
Et hovedemne i styregruppens drøftelser har været, hvordan kulturarvsdagene også kan gennemføres efter projektudløb. Der arbejdes på at få kulturarvsdagene 2023 integreret i afholdelse af Femern Belt Days på Lolland.

Tværgående marketingsarbejde på kulturområdet

Der er udgivet 7 kulturnyhedsbreve, 6 nyhedsbreve på skole- og dagtilbudsområdet samt 2 nyhedsbreve målrettet projekt- og netværkspartnerskabet. De målgruppetilpassede nyhedsbreve har en god resonans.

Kulturafdelingen har to primære hjemmesider. Hjemmesiden www.kulturfokus.dk er fortrinsvis rettet mod kulturaktører, hvorimod hjemmesiden www.kulturakademi.dk er målrettet pædagoger, lærere og øvrige undervisere. Kulturakademi-hjemmesiden blev i 2022 suppleret med to læringsplatforme:

Ordforrådskorpus <https://ordforraad.kulturakademi.dk/>

I ordforrådskorpuset er der opført ord, som er ens, næsten ens eller ligner hinanden på dansk og tysk. Dette korpus kan hjælpe lærere og elever med at få en nemmere tilgang til det andet sprog. Gennem arbejdet med korpus bliver brugerne bevidste om de mange fælles sproglige træk og den fælles kulturarv. Ordforrådskorpuset er udviklet med midler fra KursKultur 2.0.

Kulturkurator

Læringsplatformen "Kulturkurator" er udviklet i samarbejde med museerne Museumsberg, Museum Sønderjylland og Nolde Stiftung. Her præsenteres 100 kunstværker med relation til grænselandet, og elever kan lære om kuratering og den dansk-tyske kulturarv ved at arbejde med det undervisningsmaterialet. Læringsplatformen er udviklet med midler fra kulturaftalen.

Ud over hjemmesiderne gør kulturområdet brug af Facebook og Instagram under profilerne "Kulturfokus" og "DE nabosprog-DK Nachbarsprachen".

Arbejdsgrupper, netværksgrupper og samarbejdsarrangementer

kultKIT

kultKIT projektet er afsluttet, men der er fortsat tætte faglige kontakter med samarbejdskredsen bag kultKIT. Der har bl.a. været en intens mødeaktivitet om forberedelse af ansøgningen om forvaltning af borgerprojekt-fonden. Regionskontor & Infocenter er desuden blevet netværkspartner i Interregansøgningen "Fehmarn Belt Learning Network", som Næstved Kommune har taget initiativ til.

NORDMUS

Museum Lolland-Falster repræsenterede museumsforbundet Nordmus i Interreg-projektet KursKultur 2.0.

Prof. dr. ABC

Der er udgivet en digital folder, der beskriver, hvordan børnehaver kan arbejde med forløbet. Folderen kan downloades fra Kulturakademi-hjemmesiden.

Dansk-Tysk Biblioteksforum

Dansk-Tysk Biblioteksforum står for samarbejdet mellem danske og tyske biblioteker i Region Sønderjylland-Schleswig. Regionskontor & Infocenter varetager sekretariatsfunktionen.

Dansk-Tysk Biblioteksforum afholdt møder den 20.05.2022 og 25.11.2022. Her blev der behandlet aktuelle emner, og der blev udvekslet erfaringer.

Lærerkonference

Den dansk-tyske lærerkonference henvender sig til sproglærere fra Danmark, der underviser i tysk, og sproglærere fra Tyskland, der underviser i dansk. Konferencen har de sidste år også haft status som Landesfachkonferenz Dänisch og modtager et tilskud fra IQSH (Institut für Qualitätsentwicklung an Schulen Schleswig-Holstein). Lærerkonferencen tilrettelægges i tæt samarbejde med IQSH, Grenzgenialog og UC Syd (University College Syddanmark).

Den dansk-tyske lærerkonference blev afholdt den 10. november 2022 under titlen "Sprog i virkeligheden / Echt Sprache". Konferencens emne var autenticitet i nabosprogsundervisningen og satte fokus på, og hvordan en mere autentisk funderet undervisning i nabosprogene dansk og tysk kan fremme elevernes sprogindlæring og motivation.

Efter en introduktion til emnet blev der afholdt workshops om podcasts, reklamer, rollespil og øvrige spil. Workshopsne skulle inspirere til at tage aktuelle emner op i undervisningen og øve virkelighedsnære kommunikative situationer.

Der deltog omkring 100 lærere i konferencen.

Deutsch-dänische Lehrerkonferenz 10.11.2022, Region Sønderjylland-Schleswig

Politisk og administrativ dialog og samarbejde

Bestyrelsen

Region Sønderjylland-Schleswigs bestyrelse havde i december 2022 følgende medlemmer:

- Formand Walter Behrens, Kreis Schleswig-Flensburg
- Næstformand regionsrådsmedlem Jens Wistoft, Region Syddanmark
- Oberbürgermeisterin Simone Lange, Stadt Flensburg
- Kreispräsident Manfred Uekermann, Kreis Nordfriesland
- Borgmester Jan Riber Jakobsen, Aabenraa Kommune
- Borgmester Erik Lauritzen, Sønderborg Kommune
- Borgmester Mads Skau, Haderslev Kommune
- Borgmester Jørgen Popp Petersen, Tønder Kommune
- 2. næstformand Svend Wippich, Sydslesvig Vælgerforening
- Hauptvorsitzender Hinrich C. Jürgensen, Bund Deutscher Nordschleswiger
- Ingo Böhm, repræsentant grænsekommuner Kreis Nordfriesland
- Thomas Rasmussen, repræsentant grænsekommuner Kreis Schleswig-Flensburg
- Johannes Callsen, Landesregierung Schleswig-Holstein, selvsuppleret medlem (uden stemmeret)

Bestyrelsen afholdt møder den 4.3.2022, 22.4.2022, 20.5.2022, 10.06.2022, 9.9.2022 og 2.12.2022.

Følgende emner blev behandlet:

- Årsberetning 2021
- Halvårsregnskab 2022
- Årsregnskab 2021
- Handlingsplan 2023
- Budget 2023-2024
- Aftaletekst og strategi
- 25-års jubilæum Region Sønderjylland-Schleswig
- Kulturaftale 2021-2024
- Borgerprojektford
- Udvalgsarbejde
- Emner Udvalg for grænseregional udvikling
- Vandkvalitet Flensborg Fjord
- Udviklingsalliance
- Klimakonference
- Regionaldag 2022
- Status grænsependlerrådgivning i Femern Bælt-regionen
- Nyt fra Interreg-programmet
- Erfaringer fra andre grænseregioner
- Mobilitetsbarrierer

Møderne i april og maj blev afholdt som online møder for at afklare detaljerede spørgsmål til aftale- og strategiteksten.

Formandskabet holdt møde med udvalgsformændene den 27.06.2022 og den 22.12.2022. Her blev der diskuteret tværfaglige emner samt jubilæumsfejringen og Regionaldagen, og der blev set tilbage på 2022 og udsigterne til 2023.

Efter at indholdet af den nye strategiske orientering er blevet aftalt på bestyrelsesmøderne, blev den nye aftale om tysk-dansk samarbejde i Region Sønderjylland-Schleswig underskrevet den 2.12.2022., nordpool / Kira Kutscher, se bilag

25-års jubilæet Region Sønderjylland-Schleswig

I anledning af Regionens 25-års jubilæum blev der den 16. september holdt en højtidelighed på Schloss Gottorf i Schleswig. Over 100 inviterede gæster kunne se tilbage på begyndelsen af Regionen og det udførte arbejde. Mange æresgæster og talere så på forskellige emner og delte deres erfaringer. I sin tale talte formanden for Association of European Border Regions (Europæiske Grænseregioners Arbejdsfællesskab) Karl-Heinz Lambertz, om samarbejdet mellem alle grænseregioner, især i vanskelige tider.

Højtidelighed 25-års jubilæum, nordpool / Tim Riediger

Regionaldag

Regionaldagen 2022 fandt sted den 10.11.2022 på Regionskontor & Infocenter. Der var fokus på manglen på arbejdskraft på begge sider af grænsen. Både i fagforedrag og i paneldiskussioner delte forskellige aktører deres syn på situationen og søgte sammen efter løsninger.

Forvaltningsgruppen

Forvaltningsgruppen forbereder bestyrelsesmøderne og sikrer udvekslingen af erfaringer mellem partnerne. Forvaltningsgruppen havde følgende medlemmer i december 2022:

- Poul Bruun, Haderslev Kommune
- Susanne Damerow, Stadt Flensburg
- Silke Alsen, Kreis Schleswig-Flensburg
- Margriet Pless Jansen, Region Syddanmark
- Jan Torge Voß, Kreis Nordfriesland
- Anne Schulz, Sønderborg Kommune
- Julia Henriette Schatte, Aabenraa Kommune
- Henning Ravnborg Kristensen, Tønder Kommune
- Arne Rüstemeier, Land Schleswig-Holstein
- Uwe Jessen, Bund Deutscher Nordschleswiger
- Berit Erichsen, Sydslesvig Vælgerforening
- Maja Konietzko, repræsentant grænsekommuner Kreis Nordfriesland
- Helge Höger, repræsentant grænsekommuner Kreis Schleswig-Flensburg

Forvaltningsgruppen afholdt møde den 11.02.2022, 01.04.2022, 06.05.2022, 30.05.2022, 19.08.2022 og 11.11.2022. Forvaltningsgruppen beskæftigede sig med følgende emner:

- Bestyrelsesarbejde
- Årsregnskab og årsberetning
- Budget
- Handlingsplan
- Aftaletekst og strategi
- Jubilæumsfest 16.09.2022
- Regionaldag 2022
- Klimakonference
- Emner Udvalg for grænseregional udvikling
- Interreg 6 A – Borgerprojektford
- Grænsependlerrådgivning Femern Bælt
- Aktuelt fra Regionskontor & Infocenter
- Mødeplanlægning

Arbejdsmarkedsudvalget

Arbejdsmarkedsudvalget har følgende opgaver:

- Gensidig udveksling af information vedrørende relevant udvikling på arbejdsmarkedsområdet
- Diskussioner og stillingtagen til arbejdsmarkedspolitiske problemstillinger af grænseoverskridende relevans
- Drøftelse af initiativer til fremme af arbejdsmarkedet på tværs af grænsen
- Regelmæssig faglig sparring med bestyrelsens formandskab

Udvalget havde følgende medlemmer i december 2022:

- Formand Bodo Neumann-Nee, Dansk mindretal
- Næstformand Bo Jessen og Theresé Alette Andersen (forvaltning), Tønder Kommune
- Jon Krongaard og Birgit Thorup (forvaltning), Haderslev Kommune
- Carsten-Friedrich Sörensen og Axel Scholz (forvaltning), Kreis Nordfriesland
- Jan Prokopek Jensen og Lasse Ahlmann Kamp (forvaltning), Sønderborg Kommune
- Peter Wittenhorst og Stephan Asmussen (forvaltning), Kreis Schleswig-Flensburg
- Dorrit Knudsen og Nikolaj Lorenz Stage Jensen (forvaltning), Aabenraa Kommune
- Edgar Möller og Asta Simon (forvaltning), Stadt Flensburg
- Martin Tretbar-Endres, Land Schleswig-Holstein
- Jens Wistoft og Margriet Pless Jansen (forvaltning), Region Syddanmark
- Ruth Candussi, Deutsche Minderheit
- Frank Nickelsen, Frisisk mindretal

Udvalget afholdt møde den 10.5.2022 og 16.11.2022. Udvalget fik aktuel information om de relevante emner. Arbejdsmarkedsudvalget beskæftigede sig med følgende emner:

- Den aktuelle situation på arbejdsmarkedet
- Udfordringer ved integrationen af langtidsledige i Tyskland
- Integration af flygtninge fra Ukraine, Tønder Kommune
- Aktuelle udfordringer og hindringer for grænsependlere i Region Sønderjylland-Schleswig
- Mangel på arbejdskraft – efterbehandling Regionaldag 2022

Udvalget for grænseregional udvikling

Udvalget for grænseregional udvikling har følgende opgaver:

- Gensidig udveksling af information vedrørende relevante emner
- Diskussioner og stillingtagen til relevante problemstillinger i den grænseregionale udvikling
- Identificering og behandling af relevante initiativer og projekter
- Regelmæssig faglig sparring med bestyrelsens formandskab

Udvalget havde følgende medlemmer i december 2022:

- Næstformand Bjørn Allerelli Andersen og Anne Schulz (forvaltning), Sønderborg Kommune
- Dorte Soll og Julia Schatte (forvaltning), Aabenraa Kommune
- Julia Döring og Susanne Damerow (forvaltning), Stadt Flensburg
- Børge Frank Koch og Poul Bruun (forvaltning), Haderslev Kommune
- Heiko Ebsen og Jan-Torge Voß (forvaltning), Kreis Nordfriesland
- Petra Schulze og Silke Alsen (forvaltning), Kreis Schleswig-Flensburg
- Leif Høeg Jensen og Henning Ravnborg Kristensen (forvaltning), Tønder Kommune
- Thomas Pfannkuch, Land Schleswig-Holstein
- Karsten Byrgesen og Margriet Pless Jansen (forvaltning), Region Syddanmark
- Carsten Leth Schmidt, Deutsche Minderheit
- Bjørn Ulleseit, Dansk mindretal
- Heinrich Bahnsen, Friesische Minderheit

Udvalget afholdt møde den 9.3.2022, 16.5.2022, 18.8.2022 og 14.11.2022. Udvalget fik aktuelle informationer om de relevante emner. Udvalget for grænseregional udvikling beskæftigede sig med følgende emner:

- Aftaletekst Region Sønderjylland-Schleswig
- Grænseoverskridende universitetsuddannelser i regionen
- Klimakonference
- Vandringsbevægelser i grænseregionen
- Grænseoverskridende beredskab, status og fremtid
- IT-sikkerhed i grænselandet
- Regionaltag 2022

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig har følgende opgaver:

- At fungere som uafhængigt politisk bevillingsudvalg i forhold til aktuelle Interreg-projekter, hvor Region Sønderjylland-Schleswig har fået tillagt kompetence hertil, og såfremt andre bevillingsorganer ikke er involveret
- At fungere som uafhængig politisk styregruppe for Kulturaftalen Sønderjylland-Schleswig
- Støtte kendskab til nabosproget med det formål, at alle kan anvende deres eget sprog
- Informationsudveksling i forhold til relevante udviklinger inden for udvalgets fagområder
- Initiator for projekter, som støtter det borgernære kulturmøde og den sproglige mangfoldighed

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig havde følgende medlemmer i december 2022:

- Formand Erik Kennel, Andrea Timm-Meves og Johanna Jürgensen (forvaltning), Kreis Nordfriesland
- Næstformand Rene Andersen, Eva Ebbesen og Kia Fog Kristensen (forvaltning), Tønder Kommune
- Kjeld Thrane, Julie Diederichsen Juhler og Christian Haugk (forvaltning), Haderslev Kommune
- Ingo Degner, Rainer Wittek og Dirk Wenzel (forvaltning), Kreis Schleswig-Flensburg
- Andreas Rothgaenger, Daniel Dürkop og Sandra Schwarzer (forvaltning), Stadt Flensburg
- Thomas Worm Larsen, Christel Leiendecker og Morten Skovmand Fogh (forvaltning), Sønderborg Kommune
- Signe Bekker Dhiman, Carina F. Davidsen og Rasmus Andreassen (forvaltning), Aabenraa Kommune
- Sybilla Nitsch, Dansk mindretal
- Marion Petersen, Deutsche Minderheit
- Frank Nickelsen, Friesische Minderheit
- Vibeke Syppli Enrum, Region Syddanmark
- Susanne Bieler-Seelhoff, Ministerium für Bildung, Wissenschaft und Kultur des Landes Schleswig-Holstein

Da det geografiske område er blevet udvidet i Interreg-projektet 'KursKultur 2.0', består bevillingsudvalget for projektet 'KursKultur 2.0' af Kulturudvalg

Sønderjylland-Schleswig, repræsentanter for de respektive projektpartnere og repræsentanter fra det øvrige programområde.

Udvalget afholdt møde den 7.3.2022, 2.5.2022, 16.6.2022 og 16.11.2022. Kulturudvalget beskæftigede sig med følgende emner:

- Årsberetninger 2021
- Årsregnskaber 2021
- Handlingsplan 2022-2023
- Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2021-2024
- Kulturboost
- KursKultur 2.0
- Kulturtræf
- Borgerprojektfond
- Interregprojekt "Netværksdannelse og Kompetenceudvikling"

Kulturfaggruppen

Kulturfaggruppen støtter det grænseoverskridende samarbejde på kulturområdet. Den består af medarbejdere fra de respektive kulturforvaltninger i de syv regionale partnerforvaltninger i Region Sønderjylland-Schleswig, Land Schleswig-Holstein og Region Syddanmark. Kulturfaggruppen er desuden administrativ styregruppe for Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig og har bl.a. følgende opgaver:

- Forberedelse af kulturudvalgets møder
- anbefalinger vedr. ansøgninger til støttepuljerne i Interreg-projektet KursKultur
- Idéer, erfaringsudveksling, behandling af kulturelle emner

Da det geografiske område er blevet udvidet i Interreg-projektet 'KursKultur 2.0', består den administrative styregruppe for projektet 'KursKultur 2.0' af Kulturfaggruppe Sønderjylland-Schleswig og repræsentanter for de respektive projektpartnere.

Kulturfaggruppen havde følgende medlemmer i december 2022:

- Lone Winther Romme, Sønderborg Kommune
- Mareike Hölker-Grzimek, Stadt Flensburg
- Lotte Rosing Videbæk, Region Syddanmark
- Nathalie Gerstle, Kulturstiftung Nordfriesland
- Gry Vissing Jensen, Haderslev Kommune
- Claudia Koch, Kulturstiftung Schleswig-Flensburg
- Mette Nielsen, Tønder Kommune
- Dörte Törper, Land Schleswig-Holstein
- Lise Lotte Urfe, Aabenraa Kommune

Kulturfaggruppen afholdt møde den 13.01.2022, 09.02.2022, 31.03.2022, 19.05.2022, 13.09.2022 und 02.11.2022. Kulturfaggruppen beskæftigede sig med følgende emner:

- Forberedelse og efterbehandling af kulturudvalgets møder
- Årsberetning og årsregnskab 2021
- Interreg-projektet 'KursKultur 2.0', ansøgninger, status arbejdsplaner
- Kulturaftale 2021-2024

- Kulturboost initiativ
- Handlingsplan kultur 2022-23
- Borgerprojektfond
- Interreg-projekt "Netværksdannelse og kompetenceudvikling"
- Kulturtræf 2022

Faggruppen Børn, unge og fritid

Faggruppen Børn, unge og fritid er et fagligt netværk, som sikrer en regelmæssig udveksling af idéer og initiativer på området for børn, unge og fritid mellem partnerforvaltningerne.

Faggruppen Børn, unge og fritid havde følgende medlemmer i december 2022:

- Thomas Dau-Eckert, Stadt Flensburg
- Svend Goldenbaum, Kreis Nordfriesland
- Thore Naujeck, Deutscher Jugendverband für Nordschleswig
- Kristin Schmidt, Kreis Schleswig-Flensburg
- Ronni Rix Back, Tønder Kommune
- Uffe Lykke Vind, Aabenraa Kommune
- Britta Oriwohl, Haderslev Kommune
- Hinnerk Petersen, Sydslesvig Danske Ungdomsforeninger
- Bjarne Kjær Christensen, Sønderborg Kommune

Faggruppen Børn, unge og fritid havde ingen møder i 2022.

Faggruppen SpoReg (Sport i regionen)

Faggruppen er en frivillig sammenslutning, som består af repræsentanter for idrætsorganisationer på begge sider af grænsen. Faggruppens møder tager på den ene side sigte på gensidig udveksling af informationer om initiativer, aktiviteter og projekter i grænseområdet, og på den anden side på at forbedre samarbejdet mellem idrætsorganisationerne i regionen, arrangere stævner for idrætsudøvere på begge sider af grænsen samt intensivere ungdomsarbejdet og støtte op om gensidig deltagelse i træningscamps og arrangementer. Faggruppen SpoReg bidrager økonomisk til KursKultur 2.0. Medlemmerne vejleder også ansøgere og rådgiver mht. gennemførelse af dansk-tyske projekter.

Faggruppen SpoReg har følgende medlemmer:

- Birgit Langelund, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger, DGI
- Bent Clausen, Danmarks Idrætsforbund, DIF
- Jens Christian Hansen, Danmarks Idrætsforbund, DIF
- Dirk Weimar, Kreissportverband Nordfriesland, KSV Nordfriesland
- Susanne Weidemann, Kreis Schleswig-Flensburg
- Thore Naujeck, Deutscher Jugendverband für Nordschleswig
- René Lange, Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger, SDU
- Björn Oliver Derichs, Sportverband, SV Flensburg
- Marion Blasig, Kreissportverband Schleswig-Flensburg, KSV SL-FL

Faggruppen afholdt møde den 09.02.2022, 17.08.2022 og deltog i et fagseminar den 29.04.-30.04.2022. Faggruppen SpoReg beskæftigede sig med følgende emner:

- Skoleidrætsdag 2022 – mulighed for gennemførelse

- Seminar SpoReg
- KursKultur 2.0
- Sportcamp 2022
- Forbundenes idéer til og forestillinger om det grænseoverskridende samarbejde/arbejdet i SpoReg
- Den dansk-tyske venskaberklæring
- Corona og følgerne for kultur- og idrætslivet
- Erfaringsudveksling

Den største beslutning faggruppen tog, var at skoleidrætsdagen i fremtiden ikke afholdes længere. På grund af ændrede rammevilkår og en uoverkommelig arbejdsmængde var beslutningen ikke let for medlemmerne. Der var dog mange tekniske og faktuelle årsager, der gav udslaget. Der bliver dog forsat overvejet alternative aktiviteter og evt. en ny start i andre rammer.

Udveksling af information med partnerne

Bestyrelsesmedlemmerne bliver regelmæssigt informeret om aktuelle emner og udviklinger i et politisk nyhedsbrev, som blev udsendt tre gange i 2022.

Slotsdialog

Region Sønderjylland-Schleswig afholdte for første gang arrangementet sammen med Industrie- und Handelskammer zu Flensburg og Handwerkskammer Flensburg. Baseret på en model fra den tysk-tjekkiske grænseregion, bliver inviterede eksperter bedt om at deltage i specialistfora for at belyse de udfordringer man har identificeret. Resultaterne danner grundlag for det videre arbejde. I 2022 blev der sat fokus på grænseoverskridende digitalisering, stiftelse hos naboen og indberetningspligt ved udstationering. På grund af den store succes bliver arrangementet gentaget årligt i fremtiden.

Slotsdialog de 15.09.2022 på Schloss Glücksburg, nordpool / Tim Riediger

Servicering og udbygning af netværk og medlemskaber

- **AEBR** (Europæiske Grænseregioners Arbejdsfællesskab) og særligt de tyske medlemmers gruppe var særligt aktive i 2022. Der blev afholdt 16 møder, hovedsagligt virtuelt, i bestyrelsen, hos de tyske medlemmer eller i fagudvalg.
- På grund af projektarbejdet for Region Sjælland var der en lang række kontakter til partnere i **Femern Bælt-regionen**.
- **DANGER112** - Efter intensiv forberedelse blev der i slutningen af 2022 godkendt et nyt Interreg-projekt, som skal sikre samarbejdet i de kommende år.
- **Round Table Interreg**
- **DialogForumNorden** indkaldte til 2 møder.
- **Borgerprojektfond**

I forbindelse med den meget arbejdskrævende udarbejdelse af ansøgningen om borgerprojektfond er der etableret og udbygget kontakter til mange samarbejdspartnere, netværkspartnere og forvaltninger. Især deltagelse i bevillingsstrukturen, der skulle skabes, og involvering i risikobeskyttelse var kun mulig gennem et kooperativt og kollegialt samarbejde mellem de forskellige aktører.

Regionskontor & Infocenter

2022 var et arbejdsrigt og succesrigt år for Regionskontor & Infocenter. Arbejdet var præget af dynamik og en hurtig reaktion på påvirkninger udefra. Talrige informationer blev videresendt og offentliggjort med henblik på at støtte og forbedre informationsstrømmen i Region Sønderjylland-Schleswig. På grund af den aftagende pandemi blev der fastlagt rammer for hjemmearbejde. Dette sikrer mere fleksibilitet og en forbedring af medarbejdernes work-life balance.

Regionskontorets leder, Peter Hansen, gennemførte 259 tjenestemøder, interviews, møder, foredrag og netværksmøder.

Kerneopgave og arbejdsmiljø

På det danske arbejdsmarked er det en konstant opgave for både arbejdsgivere og arbejdstagere at forbedre arbejdsmiljøet. Tydelighed omkring arbejdsopgaverne og de overordnede mål for arbejdet er vigtige elementer for et succesfuld, tilfredsstillende og produktivt arbejdsmiljø. Derfor blev arbejdsopgaverne i det grænseoverskridende samarbejde analyseret og drøftet på flere medarbejdermøder, og sekretariatets kerneopgave blev defineret.

Dette vil fremover blive formidlet som led i kommunikationsarbejdet og markedsføringen:

Vi hjælper med at overvinde grænser - Wir helfen, Grenzen zu überwinden

Marketing og PR-arbejde

I 2022 udsendte Regionskontor & Infocenter 11 pressemeddelelser, der generelt informerede om den seneste udvikling i Region Sønderjylland-Schleswig. Ud over den omfattende dækning af jubilæet i de trykte medier, var der reportager i radio og regionalt tv. Pressemeddelelsernes efterspørgsel må vurderes som lav i fortiden. Der blev offentliggjort 64 nyhedsartikler på hjemmesiderne region.dk|de og pendlerinfo.org.

Region Sønderjylland-Schleswig, Regionskontor & Infocenter blev omtalt 148 gange i medierne og andre publikationer.

Regionskontor & Infocenters leder gav 48 interviews om emner vedrørende det grænseoverskridende samarbejde.

Der blev offentliggjort følgende publikationer:

- Årsberetning 2021

Nyhedsbrevet 'Regionsinfo' udkom fem gange og har 783 abonnenter. Her er der nyheder fra Region Sønderjylland-Schleswig, og endvidere har netværkspartnere mulighed for at offentliggøre informationer i nyhedsbrevet. Nyhedsbrevet 'Pendlerinfo' udkom fire gange og har 685 abonnenter. Dette nyhedsbrev tager aktuelle emner op, som er interessante for grænsependlere.

Region Sønderjylland-Schleswigs hjemmesider www.region.dk|de og www.pendlerinfo.org blev positivt modtaget i 2022. I perioden 1. januar-31. december 2022 var der 236.721 besøg på hjemmesiden www.region.dk|de og 122.824 besøg på www.pendlerinfo.org. Især rubrikken 'Aktuelt' bliver besøgt hyppigt. Her bliver aktuelle informationer omkring rejseindskrænkelse,

karantæneregler, testmuligheder og indrejseregistrering offentliggjort. Hjemmesiderne ajourføres regelmæssigt.

Region Sønderjylland-Schleswig er også på Facebook og har her 1190 likes. Her bliver der postet informationer og gjort opmærksom på arrangementer. Endvidere bliver mediet benyttet til at henvise til hjemmesiderne region.dk|de og pendlerinfo.org. I 2022 blev der offentliggjort 67 opslag på Facebook.

Finansiering Regionskontor & Infocenter 2022 og 2023

Regionskontor & Infocenter finansieres af partnerne på følgende måde:

Partnere	2022		2023	
	DKK	EUR	DKK	EUR
Region Syddanmark	1.887.100	253.302	1.887.100	253.302
Sønderborg Kommune	181.187	24.320	181.740	24.395
Haderslev Kommune	136.443	18.314	135.890	18.240
Tønder Kommune	90.594	12.160	90.594	12.160
Aabenraa Kommune	144.176	19.352	144.176	19.352
Kreis Nordfriesland	813.167	109.150	813.167	109.150
Kreis Schleswig-Flensburg	813.167	109.150	813.167	109.150
Stadt Flensburg	813.167	109.150	813.167	109.150

Bilag

Aftalen om det dansk-tyske samarbejde i Region Sønderjylland-Schleswig

Aftalen om oprettelse af Region Sønderjylland-Schleswig af 16.9.1997, med ændring af 10.10.2002, 15.11.2006, 29.4.2009 og 3.11.2011 og 09.06.2017 mellem Stadt Flensburg, Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg på tysk side og Sønderjyllands Amt på dansk side omformuleres som følger.

Stadt Flensburg, Kreis Nordfriesland og Kreis Schleswig-Flensburg på tysk side og Region Syddanmark, Aabenraa Kommune, Haderslev Kommune, Sønderborg Kommune og Tønder Kommune - på dansk side - efterfølgende benævnt aftalens parter - indgår efter beslutning i de respektive politiske forsamlinger følgende aftale.

Præambel

Aftalens parterne danner en europæisk grænseregion, der udgør grundlaget for et intensivt og langsigtet samarbejde med det formål at styrke udviklingen i den fælles grænseregion samt styrke Regionen i europæisk sammenhæng og i forhold til omgrænsende regioner.

Med udgangspunkt i geografien Sønderjylland-Schleswig indgår aftalepartnerne således et langsigtet samarbejde på tværs af grænsen om fælles mål.

Samarbejdsaftalen er indgået med ligeberettigelse og respekt for hver sides særlige kulturelle egenart og selvstændighed som samarbejdsprincipper. Det europæiske Charter for Grænseregioner og grænseoverskridende Regioner som vedtaget af Europæiske Grænseregioners Arbejdsfællesskab den 15.09.2011 udgør idégrundlaget for samarbejdet og udviklingen i Region Sønderjylland-Schleswig.

Aftalepartnerne stræber henimod et samarbejde i den dansk-tyske grænseregion, der er båret af konstruktiv og tillidsfuld dialog, som hjælper med at opdage chancer og potentialer, udvikle og støtte op om projekter for derved at yde et bidrag til vækst, beskæftigelse og sameksistens i grænseregionen.

§ 1 Navn - Beliggenhed – Kompetence

Region Sønderjylland-Schleswig omfatter det geografiske område, der afgrænses af Stadt Flensburg, Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg og Aabenraa Kommune, Haderslev Kommune, Sønderborg Kommune og Tønder Kommune og benævnes Region Sønderjylland-Schleswig. Region Sønderjylland-Schleswig har sæde dér, hvor aftalens parter har besluttet at placere organisationens sekretariat. Sekretariatet går under navnet Regionskontor & Infocenter.

Aftalepartnerne overdrager ikke myndighedskompetence til Region Sønderjylland-Schleswig, som alene er en betegnelse for samarbejdet, der ikke udgør nogen selvstændig juridisk person. I det omfang Region Sønderjylland-Schleswig bliver benævnt "Region" eller "Regionen", må dette ikke

forveksles med de danske myndigheder, der også har navnet region, i dette samarbejde repræsenteret ved Region Syddanmark.

§ 2 Formål

Overordnet har Region Sønderjylland-Schleswig til formål at fremme det grænsenære dansk-tyske politiske samarbejde, herunder vedrørende vilkårene på det grænseoverskridende arbejdsmarked, den grænseregionale udvikling og den kulturelle sammenhængskraft i Region Sønderjylland-Schleswig, som er præget af en sproglig og kulturel mangfoldighed mellem flertals- og mindretalsbefolkningerne. Målet med samarbejdet er

- *Arbejdsmarked:* Fremme af grænsependling / arbejdskraftens mobilitet.
- *Kultur:* Fremme af et sammenhængende kulturrum på tværs af grænsen gennem borgerrelaterede initiativer.
- *Politisk og administrativ dialog og samarbejde:* Politisk netværksdannelse og dialog mellem de politiske aktører og myndigheder; udnyttelse af grænseregionalt udviklingspotentiale.

Andre emner kan tages op til politisk drøftelse og koordinering på partnernes eller bestyrelsens initiativ, mens evt. indsatser løftes af de interesserede partnere.

Det finansielle grundlag for alle aktiviteter og tiltag, som Region Sønderjylland-Schleswig gennemfører for at fremme de nævnte mål, dækkes af den til enhver tid gældende finansielle ramme, som skal overholdes.

Der udarbejdes en strategi for Region Sønderjylland-Schleswig, som fornyes med passende mellemrum. Strategien beskriver mål og indsatser nærmere.

Strategien behandles hos aftalepartnerne på politisk niveau. Strategien udmøntes i toårige handlingsplaner, der konkret beskriver, hvilke indsatser, der planlægges gennemført for at opnå målene. Disse handlingsplaner besluttet i bestyrelsen.

I det grænseoverskridende samarbejde virker forskellige aktører på forskellige niveauer og områder.

Region Sønderjylland-Schleswigs arbejde koordineres med andre aktører med henblik på at undgå dobbeltstrukturer og Region Sønderjylland-Schleswig samarbejder med andre partnere, hvor det er relevant.

§ 3 Organisation

Samarbejdet består af følgende organer:

- Bestyrelsen
- Kulturudvalget
- Arbejdsmarkedsudvalget
- Udvalget for grænseregional udvikling
- Ad hoc-udvalg nedsat af bestyrelsen
- Forvaltningsgruppen
- Faggrupperne
- Sekretariatet

§ 4 Bestyrelsen

- a. Bestyrelsen er organisationens øverste beslutningsorgan. Bestyrelsen er et fælles rådgivnings- og koordineringsorgan i grænseoverskridende anliggender og samtidig ansvarlig for alle anliggender vedrørende den operative drift.
- b. Bestyrelsen består af følgende stemmeberettigede medlemmer:
 - En repræsentant fra hver af aftalens partnere
 - Hver en repræsentant for de grænsenære kommuner fra Kreis Schleswig-Flensburg og Kreis Nordfriesland (Begrænsning: ved regnskabsmæssige beslutninger – se afsnit c – er stemmeret undtaget)
 - En repræsentant fra henholdsvis det danske og det tyske mindretal (Begrænsning: ved regnskabsmæssige beslutninger – se afsnit c – er stemmeret undtaget)

Som selvsuppleret medlem (uden stemmeret)

- En repræsentant for den slesvig-holstenske delstatsregering

For hvert medlem udpeges en personlig suppleant. Hvis et medlem er forhindret i at deltage i et møde, underretter vedkommende sin suppleant og sekretariatet.

- Sekretariatets ledelse deltager i bestyrelsesmøderne (uden stemmeret)

- c. Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når mindst 5 stemmeberettigede medlemmer er til stede. Bestyrelsen tager beslutninger ud fra flertalsprincippet. Generelt tilstræbes dog konsensus. Beslutninger omkring nye indsatsområder henholdsvis bortfald heraf kræver enstemmighed, ligeledes såfremt en beslutning vedrører en af aftalepartners myndighedskompetencer, herunder anvendelse af midler. Formanden leder bestyrelsesmøderne.

d. Til bestyrelsens opgaver hører især:

- at udarbejde strategien for Region Sønderjyllands-Schleswig, som efterfølgende godkendes af de respektive partnere.
- at fastlægge toårige handlingsplaner for organisationens arbejde og løbende følge op på dem.
- at repræsentere Region Sønderjylland-Schleswig udadtil.
- at sikre kommunikation med og videregivelse af information til de politiske beslutningstagere og partnernes politiske fora.
- at vælge en formand og en næstformand for en toårig periode. Formanden og næstformanden repræsenteres i valgperioden skiftevis af den tyske henholdsvis den danske side.
- at styre, rådgive og støtte sekretariatet, herunder særligt godkendelse og overvågning af den med alle relevante aktører afstemte handlingsplan.
- at nedsætte udvalg jf. § 3.
- at vedtage forretningsordener og andre nødvendige retningslinjer for virksomheden i Region Sønderjylland-Schleswig, hvis der vurderes behov herfor.
- at føre tilsyn med organisationens almindelige virke. Efter anmodning aflægges der særskilt regnskab for Region Sønderjylland-Schleswigs medvirken i projekter, hvor der indgår ekstern finansiering.
- at godkende organisationens budget. De ansvarlige politiske foras beslutningskompetence forbliver uberørt. Ved flerårige budgetperioder behandles en foreløbig årlig statusrapport.
- at vedtage større samarbejdsprojekter og godkende budgetter for sådanne projekter, idet der dog skal være opmærksomhed på, at de midler som modtages fra aftalepartnere ikke uden særskilt hjemmel kan anvendes til at understøtte konkrete projekter eller aktiviteter.
- at drøfte og godkende årsberetningen samt beretninger om gennemførte aktiviteter og gennemførte enkeltprojekter af større betydning.
- at træffe beslutning om ændring af sekretariatets beliggenhed.

- e. Bestyrelsen repræsenteres ved anliggender af større betydning af formandskabet (formanden og næstformanden). Afgørelser om anliggender vedrørende den daglige ledelse afstemmes internt i formandskabet.

§ 5 Udvalg

Der nedsættes et kulturudvalg af permanent karakter til at varetage opgaverne inden for kultur, skole, sprog, børn, unge, sport og fritid. Udvalget påhviler især følgende opgaver:

- at fungere som uafhængig politisk styre- og bevillingsudvalg i forhold til aktuelle Interreg-projekter, hvor Region Sønderjylland-Schleswig har fået tillagt kompetence hertil;
- at fungere som uafhængig politisk styregruppe for Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig;
- støtte kendskab til nabosproget med det formål, at alle kan anvende deres eget sprog
- informationsudveksling i forhold til relevante udviklinger indenfor udvalgets fagområde
- initiator for projekter, som støtter det borgernære kulturmøde samt den sproglige mangfoldighed

Udvalget har alene den endelige beslutningskompetence til ovennævnte punkter.

- Diskussion og stillingtagen til kulturpolitiske problemstillinger af grænseoverskridende relevans;
- Regelmæssig faglig sparring med bestyrelsens formandskab.

Sekretariatet løser ikke kun administrative opgaver, men kan også iværksætte nye aktiviteter, projekter og initiativer.

Nye initiativer, aktiviteter og projekter, som får indvirkning på sekretariatets ressourcer, skal afstemmes med bestyrelsen.

Kulturudvalget har følgende sammensætning:

med stemmeret:

- Fortrinsvist formændene for kulturudvalgene fra aftalepartnerne Aabenraa, Sønderborg, Haderslev, Tønder, Flensburg, Nordfriesland og Schleswig-Flensburg
- Yderligere et medlem fra kulturudvalget eller et andet relevant fagudvalg fra førnævnte partnere
- En repræsentant fra Region Syddanmark og Land Schleswig-Holstein
- Et medlem fra henholdsvis hver det danske, det tyske og det frisiske mindretal

Beslutning omkring den endelige udnævnelse er forbeholdt partnerne.

uden stemmeret:

- En forvaltningsmedarbejder fra hver af førnævnte partnere.

- Kulturkoordinatoren ved sekretariatet.
- Det danske Kulturministerium vil blive tilbudt en observatørpost.

Udvalget vælger selv formand og næstformand.

Hver partner udpeger en fælles suppleant for de to politiske repræsentanter, som de hver især har udpeget til kulturudvalget.

Der nedsættes et arbejdsmarkedsudvalg af permanent karakter til at varetage opgaverne inden for grænseoverskridende arbejdsmarkedsspørgsmål, arbejdskraftens frie mobilitet, samarbejde på arbejdsmarkedsområdet og mobilitetsbarrierer. Udvalget påhviler især følgende opgaver:

- Gensidig udveksling af information vedrørende relevant udvikling på arbejdsmarkedsområdet;
- Diskussion og stillingtagen til arbejdsmarkedspolitiske problemstillinger af grænseoverskridende relevans;
- Drøftelse af initiativer til fremme af arbejdsmarkedet på tværs af grænsen;
- Regelmæssig faglig sparring med bestyrelsens formandskab.

Initiativer, aktiviteter og projekter, som får indvirkning på sekretariatets ressourcer, skal afstemmes med bestyrelsen.

Arbejdsmarkedsudvalget har følgende sammensætning:

med stemmeret:

- Formændene for arbejdsmarkedsudvalgene fra partnerne Aabenraa, Sønderborg, Haderslev, Tønder, Flensburg, Nordfriesland og Schleswig-Flensburg
- En repræsentant fra Region Syddanmark
- Det danske, det tyske og det frisiske mindretal tilbydes hver en plads i udvalget

Beslutning omkring den endelige udnævnelse er forbeholdt partnerne.

uden stemmeret:

- En relevant forvaltningsmedarbejder fra hver af førnævnte partnere.
- Land Schleswig-Holstein får tilbudt plads i udvalget uden stemmeret

Udvalget vælger selv formand og næstformand.

Udover de politiske repræsentanter bliver der udpeget en personlig stedfortræder til hver repræsentant.

Til vedvarende løsning af opgaver indenfor udvikling i det grænsenære område, – her defineret som Region Sønderjylland-Schleswigs geografiske område -, bliver der indsat et udvalg. Dette udvalg har følgende opgaver:

- Gensidig informationsudveksling omkring relevante emner
- Diskussioner og stillingtagen til relevante problemstillinger i den grænseregionale udvikling
- Identificering og forberedelse af relevante initiativer og projekter
- Politisk behandling af initiativer, projekter og emner på opfordring fra bestyrelsen
- Regelmæssig faglig udveksling med bestyrelsen

Initiativer, aktiviteter og projekter skal godkendes af bestyrelsen, såfremt disse gennemføres i Region Sønderjylland-Schleswigs navn eller påvirker sekretariatets ressourcer. Dobbeltstrukturer og indholdsmæssige overlapninger med andre aktører og initiativer skal undgås.

Udvalget sammensættes på følgende måde:

Med stemmeret:

- En politisk repræsentant fra hver aftalepartner
- Det danske, tyske og frisiske mindretal tilbydes hver en plads i udvalget

Udover de politiske repræsentanter bliver der udpeget en personlig stedfortræder til hver repræsentant.

Beslutninger om de faktiske udpegninger ligger ved partnerne.

Uden stemmeret:

- Land Schleswig-Holstein får tilbudt en plads uden stemmeret
- En medarbejder fra hver af de enkelte partnere

Udvalget vælger selv formand og næstformand.

Forvaltningsgruppen koordinerer arbejdet og arbejdsopgaverne for udvalget efter bestyrelsens prioriteter. Sekretariatet sørger for den administrative drift af udvalgsarbejdet.

Såfremt bestyrelsen ønsker at nedsætte yderligere udvalg, skal der laves en allonge til denne aftale.

§ 6 Ad hoc-udvalg

Til behandling af enkeltopgaver kan bestyrelsen nedsætte ad hoc-udvalg til varetagelse af en konkret opgave. Udvalget opløses igen, så snart arbejdsopgaven er løst. Denne arbejdsopgave pålægges af bestyrelsen. Dette gælder tilsvarende for udnævnelse af medlemmer til udvalgene. Udvalgenes størrelse og sammensætning afhænger af de opgaver, der skal behandles i det konkrete tilfælde. Udvalgene bør dog ikke have mere end 10 medlemmer.

§ 7 Sekretariat

Der oprettes et sekretariat for organisationen.

Det er aftalt, at Aabenraa Kommune fungerer som ansættende myndighed for sekretariatet, således at kommunen har alle rettigheder og pligter i henhold til personalet. De estimerede udgifter hertil dækkes via de budgetter, som aftalepartnerne har vedtaget. Krav, der udspringer af ansættelsesretslige forhold i øvrigt, kan ikke rejses mod de øvrige samarbejdspartnere og heller ikke indbyrdes mellem partnere i samarbejdet, såfremt forholdet alene skyldes Aabenraa Kommune. I modsat tilfælde fordeles udgifterne efter den almindelige fordelingsnøgle.

Hvis partnerne ønsker en ændring af den organisatoriske forankring af sekretariatet, udarbejdes der en separat aftale herom.

Sekretariatet er ansvarlig for den løbende administration i organisationen, herunder for at forberede, planlægge og efterbearbejde bestyrelses-, udvalgs- og faggruppemøder samt yderligere aktiviteter besluttet af bestyrelsen. Sekretariatet understøtter især den politiske netværksdannelse med fagviden gennem netværks-, samarbejds- og arbejdsgrupper.

Sekretariatets ledelse udarbejder en toårig handlingsplan som afstemmes med forvaltningsgruppen og derpå forelægges bestyrelsen. Endvidere er det sekretariatets opgave at forestå regnskabet.

§ 8 Forvaltningsgruppe

Forvaltningsgruppen består af medarbejdere fra partnerforvaltningerne. Arbejdsgruppen fungerer som bindeled mellem Region Sønderjylland-Schleswig og partnerne og er især, udover bestyrelsen, ansvarlig for kommunikation og videregivelse af information til de politiske beslutningstagere ved partnerforvaltningerne. Den forbereder i samarbejde med sekretariatet især bestyrelsesmøderne (dagsorden og beslutningsindstillinger), udvalget for det grænseregional udvikling samt yderligere aktiviteter besluttet af bestyrelsen.

§ 9 Økonomi

Samarbejdet Region Sønderjylland-Schleswigs udgifter afholdes - efter fradrag af tilskud fra anden side - med hver 50 % fra dansk og tysk side. Der arbejdes med toårige budgetter. Alle parter har fuld adgang til alle oplysninger om organisationens økonomi. På forlangende uddyber sekretariatet eller formanden budgettet overfor partnernes ansvarlige politiske fora.

§ 10 Ansvar

Pådragelse af erstatningsansvar mv. samt evt. ansvarsfordeling sker efter gældende ret i det land, hvor sekretariatet har sæde.

§ 11 Rettigheder og pligter

1. Hver side er underlagt den nationale lovgivning i eget land og respekterer de retslige forhold hos den anden part.
2. Idet organisationens sekretariat er placeret på dansk side, er det aftalt, at dansk ret skal være gældende i tilfælde af tvist, samt at der er værning i den retskreds, hvori sekretariatets sæde er beliggende.
3. Aftalens parter informerer hinanden om tiltag og initiativer, der kan have grænseoverskridende betydning.
4. Parterne giver organisationer og sammenslutninger i Region Sønderjylland-Schleswig adgang til sekretariatets serviceydelser og viden inden for de ressourcemæssige rammer.

§ 12 Slutbestemmelser

1. Ændringer af nærværende aftale kan kun foretages skriftligt i enighed mellem aftalens parter.
2. Bestyrelsen skal efter 4 års arbejde i en strategiperiode foretage en generel vurdering af de opnåede mål i forhold til aftalens formål og videreudviklingen af Region Sønderjylland-Schleswig og i den forbindelse overveje, om den vil anbefale en ændring af aftalen. Den vil i den forbindelse især også støtte sig til anbefalinger, som er udarbejdet i dialog med de forskellige aktører indenfor det grænseoverskridende samarbejde.
3. Aftalen er under hensyntagen til den langsigtede målsætning i præambelen indgået på ubestemt tid.
4. Aftalens partnere kan meddele, at de ønsker at udtræde. Opsigelsesfristen er 12 måneder til udgangen af et år. Hvis en partner udtræder påhviler det bestyrelsen at vurdere om de tilbageværende partnere fortsat kan løfte aftalen med evt. fornødne ændringer. En revideret aftale indgås i givet fald med virkning fra den eller de opsigende partners udtræden. I modsat fald påhviler det bestyrelsen at afvikle organisationen. Evt. omkostninger ved en opsigelse vil blive ligeligt fordelt mellem partnerne efter den anvendte fordelingsnøgle. Eventuelle erstatningskrav vil blive reguleret efter gældende lovgivning.
5. Nærværende aftale udfærdiges til underskrift på dansk og tysk i otte eksemplarer. De to affattelser har samme gyldighed.
6. Den ændrede aftale træder i kraft den 01.01.2023 med forbehold for godkendelse hos de respektive partnere. Med ikrafttrædelsen af denne aftale udgår aftaleteksten fra 16.09.1997 sidst redigeret 09.06.2017 samt alle andre mulige tillægsaftaler.

December 2022

Schafflund, den 2. Dezember 2022

Kreis Schleswig-Flensburg

Stadt Flensburg

Kreis Nordfriesland

Haderslev Kommune

Region Syddanmark

Aabenraa Kommune

Sønderborg Kommune

Tønder Kommune

